

PRAKTISCH CONSUMENTENRECHT

www.licg.nl
over houden van huisdieren

Over het kopen en verkopen van dieren leven vele vragen. Die vragen komen vaak voort uit een situatie waarin het dier te kampen blijkt te hebben met een afwijking of gebrek waarop de nieuwe eigenaar niet had gerekend, en die geld kost omdat diergeneeskundige behandeling nodig is. Soms is de verkoper wel bereid om (een deel van) de dierenartskosten te vergoeden, maar dit is lang niet altijd het geval. Het is daarom handig te weten wat uw rechten zijn.

Het dier als ding

Tegenwoordig staat in de wet beschreven dat dieren geen zaken zijn. Vervolgens staat daar echter achteraan dat "alle wetgeving die op zaken van toepassing is, ook van toepassing is op dieren". In het recht rond koop en verkoop is een dier dus nog steeds gewoon een ding. Voorlopig betekent dit, dat het kopen van een dier juridisch hetzelfde is als het kopen van een televisie, koelkast of auto. Er is een koopovereenkomst, waarbij de ene partij zich verbindt om het product (in dit geval het dier) te betalen en de andere partij zich verbindt om het product te leveren. In de wetten rond koop en verkoop (het burgerlijk recht) wordt dus in principe geen onderscheid gemaakt tussen dieren en andere zaken.

Letterlijk zegt de wet in artikel 3:2a van het Burgerlijk Wetboek overigens: "Bepalingen met betrekking tot zaken zijn op dieren van toepassing, met in achtneming van de op wettelijke voorschriften en regels van ongeschreven recht gegronde beperkingen, verplichtingen en rechtsbeginselen, alsmede de openbare orde en de goede zeden." Dat wil zeggen dat er mogelijk uitzonderingen gemaakt kunnen worden door een rechter omdat deze vindt dat het toepassen van de regels zoals die voor zaken gelden, in dat specifieke geval zouden botsen met bijvoorbeeld de goede zeden of openbare orde.

U beslist zelf wat u koopt

Óf u een televisie koopt, welk model, waar u die koopt en hoe, dat alles is uw eigen beslissing. Als u blindelings 1000 euro betaalt voor een toestel, zonder te kijken of het wel in orde is, dan moet u dat zelf weten. Hetzelfde als verkoper zijnde: Wanneer u een oude viool op zolder vindt en deze te koop zet, en er komt iemand langs die er 1000 euro voor geeft, dan moet die koper dat zelf weten. En op uw beurt mag u zelf bedenken of u die viool voor dat bedrag verkoopt of niet. Bij een dier is dat niet anders.

Consumentenkoop

In de wet wordt verschil gemaakt tussen een zogenaamde 'consumentenkoop' en een gewone koop. Bij een consumentenkoop gaat het om een koop waarbij een particulier een dier koopt van iemand die 'handelt in de uitoefening van beroep of bedrijf'. Bij consumentenkoop zijn er speciale regels van toepassing, met name met betrekking tot de garantie, de informatievoorziening en het ontbinden van de overeenkomst. De regels hieronder gelden dus alleen als u koopt bij iemand die bedrijfsmatig dieren verkoopt en niet als u een dier koopt bij een particulier, zoals bij een fokker van een gelegenheidsnestje. De overheid heeft criteria opgesteld voor wat geldt als bedrijfsmatig houden van of handelen met dieren. Deze vindt u bij RVO.

Garantie na aankoop van een dier

In tegenstelling tot wat veel mensen denken, wil garantie bij consumentenkoop niet zeggen dat u recht hebt op geld als er iets mis is met uw dier. Wel heeft u een minimale garantieperiode van een jaar. U hoeft daarbij niet zelf aan te tonen dat het gebrek al aanwezig was op het moment van aankoop. U moet wel aan kunnen tonen dat er sprake is van een consumentenkoop en dat de verkoper handelt in de uitoefening van beroep of bedrijf. De verkoper kan proberen te bewijzen dat dit gebrek pas na de aankoop is ontstaan: de bewijslast ligt dus bij de verkoper.

Na het eerste jaar kunt u ook nog aanspraak maken op garantie, maar in dat geval moet u als koper aantonen dat het gebrek al aanwezig was bij de aankoop. De bewijslast ligt nu bij u, en niet meer bij de verkoper.

Voorheen gold een termijn van zes maanden, sinds april 2022 is dit echter aangepast naar een jaar en dit geldt ook voor dieren.

Wanneer heeft u recht op garantie bij consumentenkoop van een dier?

Als u kunt bewijzen dat u het dier hebt gekocht van een handelaar of bedrijfsmatige fokker, en het dier mankeert iets in het eerste jaar na aankoop, dan gaat de wet er zonder tegenbewijs vanuit dat het gebrek al aanwezig was bij aankoop en moet de verkoper het dier "herstellen" of vervangen.

Lukt dit niet, dan kan de koper vragen de overeenkomst te ontbinden (ongedaan te maken). Het is ook mogelijk dat de verkoper kan bewijzen dat het gebrek niet aan hem lag. Bovendien zijn er natuurlijk beperkingen: sommige producten hebben van zichzelf geen lange levensduur, en sommige gebreken zijn wel heel duidelijk niet aan de verkoper te wijten. Denk bijvoorbeeld aan een kitten dat door een auto overreden wordt.

Als het dier na het eerste jaar iets blijkt te mankeren, kunt u nog steeds recht hebben op garantie. U moet dan wel zelf kunnen aantonen dat het gebrek al bij de aankoop aanwezig was. Zoiets is bijvoorbeeld mogelijk als het om een erfelijke aandoening gaat. Het is daarbij ook van belang of de verkoper van het gebrek had kunnen weten en/of het gebrek had kunnen voorkomen.

Het is belangrijk dat u de verkoper zo snel mogelijk, maar in elk geval binnen twee maanden na ontdekking, van het gebrek op de hoogte stelt en hem de kans geeft om het probleem op te lossen.

Hoe haal ik mijn recht, als mijn dier iets mankeert?

Hier schuilt het grootste struikelblok bij het kopen /verkopen van dieren. Zoals eerder geschreven, is het kopen van een dier uw eigen beslissing. U moet zelf weten wat u doet en hoeveel geld u wilt betalen voor een dier. Blijkt er achteraf een probleem te zijn waar koper en verkoper niet uitkomen, dan kan de zaak soms eerst worden voorgelegd aan een geschillencommissie waarbij de verkoper is aangesloten. Is die er niet, dan is de enige uitweg een rechtszaak aanspannen om uw gelijk te halen.

Een rechtszaak is tijdrovend en duur. Het kost al snel honderden euro's en duurt minstens een jaar. Bovendien moet degene die naar de rechter stapt, bewijzen wat hij zegt. Als u als koper vindt dat er sprake is van een consumentenkoop, dan moet u dit dus bewijzen. Pas als dit lukt, zal de rechter de garantie van een consumentenkoop toepassen. Dan staat nog niet vast dat de verkoper alle kosten die voortkomen uit de afwijking of het gebrek bij het dier, moet gaan betalen.

De rechter maakt onderscheid in de kosten van het product / het dier, en eventuele aanvullende schadevergoeding. Stel dat u een televisie koopt voor 50 euro, en deze gaat na een week kapot, dan heeft u niet veel kans op schadevergoeding. Van een tweedehands televisie van 50 euro kunt u nu eenmaal minder verwachten dan van een gloednieuwe van 1000 euro. De eerste stap gaat daarmee over het aanschafbedrag. Dit geldt ook voor de aanschaf van dieren. Wilt u daarnaast nog extra kosten terug, dan zult u bij de rechter moeten aantonen dat de verkoper ook voor die kosten verantwoordelijk is omdat hij nalatig is geweest.

Wat kunt u van de fokker of andere verkoper verwachten als het gekochte dier iets mankeert?

In principe moet een gekocht product, dus ook een dier, voldoen aan wat u er redelijkerwijs van kunt verwachten. Dat is een vaag criterium! Mankeert het dier iets, dan zult u als koper moeten bewijzen dat dit gebrek al aanwezig was voordat u het dier kocht. Bij een consumentenkoop zijn er zoals gezegd echter speciale regels. Als het gebrek binnen een jaar optreedt en de verkoper handelt als beroep of bedrijf, dan ligt de bewijslast in de basis bij de verkoper. Deze zal moeten bewijzen dat het niet aan hem heeft gelegen.

Staat vast dat het gebrek al ten tijde van de verkoop aanwezig is geweest, dan moet de verkoper het dier "herstellen" of vervangen, of de koop ontbinden (geld terug, dier terug). Het probleem is natuurlijk dat de meeste eigenaren hun dier niet willen inruilen voor een ander dier, en ook niet zomaar willen teruggeven aan de verkoper. Dit betekent dat, als het probleem in aanleg al voor de koop aanwezig was, de verkoper misschien wel herstelkosten moet betalen, maar meestal tot een maximum van het aankoopbedrag van het dier. En dat is voor veel dierenartsrekeningen niet toereikend.

De verkoper weigert iets te doen

Als de verkoper weigert aan de genoemde verplichting van herstellen, vervangen of koop ontbinding te voldoen, heeft de koper geen andere optie dan naar de rechter te stappen. Daarbij moet de koper dan eerst bewijzen dat er sprake was van een consumentenkoop, en daarna krijgt de verkoper de mogelijkheid om te bewijzen dat het probleem pas na de koop is ontstaan.

Mijn gekochte dier heeft een erfelijke afwijking

Omdat van veel aandoeningen bekend is dat ze erfelijk zijn, maakt dat de positie voor de koper relatief makkelijker. Evengoed zal de koper wel moeite moeten doen om zijn gelijk te halen. Voor beide partijen is dat reden om gebruik te maken van een goed koopcontract. Maar hoeveel contracten u ook afsluit, er is geen garantie op levende wezens.

Bij heel veel rasdieren weet de fokker dat een bepaalde afwijking in het ras voorkomt, en wordt er indien mogelijk ook op getest. Als de tests van de ouderdieren negatief zijn, dan kan zo'n fokker

het ook niet weten. Het zal dan afhangen in hoeverre het dier nog aan de redelijke verwachtingen kan voldoen, of aan wat er is afgesproken, hoe dit wordt opgelost. Het terugbetalen van (een deel van) de medische kosten ('herstelkosten') komt vaak voor, maar deze kosten zijn al snel hoger dan het aankoopbedrag van het dier. De nieuwe eigenaar draait dan toch voor de rest van de kosten op.

Dergelijke zaken kunnen ook worden afgesproken in een goed koopcontract. Dat maakt het voor beide partijen makkelijker.

Als de verkoper wél had kunnen weten dat het dier een erfelijke aandoening had maar dit verzwegen heeft, of had moeten weten dat een ernstige erfelijke aandoening veel voorkwam bij zijn ras maar niets heeft gedaan om te voorkomen dat de dieren die hij fokte die aandoening kregen, is het mogelijk dat hij van een rechter meer moet meebetalen aan de kosten voor het 'herstel'. Het gebrek is dan verwijtbaar.

De plichten van de consument bij de aankoop van een dier

Als consument hebt u een onderzoeksplicht. U moet uzelf informeren over uw aankoop. Dit wordt niet gecontroleerd, maar gaat wel een rol spelen als u een rechtszaak zou aanspannen. Hoe minder informatie u van te voren had ingewonnen, hoe minder sterk u staat. Bovendien zijn veel erfelijke afwijkingen tegenwoordig algemeen bekend.

Als de koper afwijkingen aan het dier constateert, moet hij deze in ieder geval direct aan de verkoper melden. Dus niet bijvoorbeeld eerst een paar maanden gaan dokteren en pas als de rekening te hoog wordt gaan klagen.

Aankoop op afstand of buiten een verkooppunt

In geval van consumentenkoop gelden er ook speciale regels als u een dier koopt zonder dat u het dier vooraf zelf in levende lijve heeft kunnen zien. Dat kan bijvoorbeeld zijn als u een dier via internet koopt. We noemen dat een 'overeenkomst op afstand'. Ook gelden deze regels als u het dier koopt op een plek die niet permanent of gewoonlijk gebruikt wordt voor het verkopen van dieren. Dit heet 'buiten een verkooppunt'.

Bij een overeenkomst op afstand is er sprake van een georganiseerd systeem waarmee een verkoper mogelijke klanten benadert. Dat kan bijvoorbeeld een advertentie zijn met telefoonnummer of een website. Denk aan verkoopwebsites of aan advertenties in bladen. Het initiatief voor een verkoop ligt dus bij de verkoper.

Het moment waarop de koop wordt gesloten is het moment waarop u het aanbod aanvaardt. Dat is bijvoorbeeld het moment waarop u aan de telefoon toezegt het dier te kopen, of een mail stuurt dat u het dier wilt kopen, of een koopcontract thuis ondertekent en per mail terugstuurt.

Bedenktijd bij koop op afstand of buiten een verkooppriimte

Bij een overeenkomst op afstand of verkoop buiten een verkooppriimte gelden een paar belangrijke regels:

- a. De koper heeft 14 dagen bedenktijd. Die 14 dagen beginnen de dag na de levering van het dier. Als de koper binnen die 14 dagen aangeeft aan de verkoper dat hij de koop ongedaan wil maken (herroepen), kan hij het dier teruggeven en zijn geld terugkrijgen. De verkoper moet het gehele betaalde bedrag teruggeven en mag dus geen aanbetaling, kosten voor bijvoorbeeld vaccinaties of chippen, verzendkosten of administratiekosten inhouden. De koper moet binnen 14 dagen nadat hij heeft aangegeven de koop ongedaan te willen maken, het dier terugbezorgen bij de verkoper. Wordt het dier teruggezonden, dan geldt de datum van terugzending en niet de datum waarop het dier daadwerkelijk aankomt bij de verkoper. De kosten voor het terugsturen komen in principe voor rekening van de koper, maar alleen als de verkoper dat bij de koop heeft aangegeven. Heeft de verkoper niets gezegd over waar het dier terugbezorgd moet worden en welke kosten daarmee gepaard gaan, dan zijn de kosten voor de verkoper.
- b. De verkoper moet bij de koop de koper wijzen op deze bedenktijd en de mogelijkheid om de koop ongedaan te maken. Hij moet dat schriftelijk doen of op een 'duurzame gegevensdrager'. Dat betekent: op zo'n manier dat u dit kunt opslaan en bewaren zonder dat de verkoper het nog kan wijzigen, bijvoorbeeld in een digitaal document dat hij u toestuurt, per mail of per sms (dus niet alleen op zijn website of facebook en ook niet alleen mondeling!) Hij moet daarvoor ook een 'formulier ontbinding' / herroepingsformulier beschikbaar stellen, bijvoorbeeld via zijn website. De koper mag gebruik maken van dit herroepingsformulier om de koop ongedaan te maken, maar hij mag ook op andere manieren aangeven dat hij van de koop af wil zien. Dat kan bijvoorbeeld ook per mail, brief, telefoon, sms of whatsapp bericht; de koper mag dit zelf kiezen.
- c. Als de verkoper bij de koop niet heeft gewezen op de mogelijkheid om de overeenkomst te herroepen óf als hij geen formulier ontbinding heeft meegegeven of de koper heeft gewezen waar hij dit kan vinden, dan wordt de bedenktijd automatisch met een jaar verlengd.

Wat als er iets met het dier gebeurt tijdens de bedenktijd?

Als er iets met het dier gebeurt doordat de koper het dier verkeerd behandeld heeft, dan is de koper daarvoor aansprakelijk. De verkoper moet wel kunnen aantonen dat de koper verkeerd gehandeld heeft. De koper kan nog steeds gebruik maken van zijn bedenktijd / herroepingsrecht en het dier teruggeven, maar de verkoper mag de waardevermindering van het dier aftrekken van het geld dat hij moet teruggeven. Dat mag overigens alleen als de verkoper vooraf en op de juiste manier heeft gewezen op de bedenktijd en de mogelijkheid van ontbinding van de overeenkomst!

Ik heb mijn dier gekocht via een advertentie en mondeling een overeenkomst gesloten. Is dat rechtsgeldig?

Een mondelinge overeenkomst is wel rechtsgeldig, maar moeilijk te bewijzen. Stel dat u op zondag over de telefoon afsprekt dat u maandag het dier komt halen. U rijdt een paar honderd kilometer, maar bij aankomst wordt de deur niet opengedaan, of zegt de verkoper ijskoud dat een ander u voor was. Dan kunt u heel weinig doen. Ook hier zult u weer naar de rechter moeten om uw gelijk te halen, en zelf moeten bewijzen dat er al een overeenkomst was. Hoe minder er op schrift staat, hoe moeilijker dat is.

Aandachtspunten bij aanschaf en problemen

Het is niet mogelijk om in een kort overzicht alle stappen van probleem tot rechtszaak te doorlopen. Wel belangrijk zijn in ieder geval de volgende tips:

- Koop een dier alsof u een auto koopt. Een dier moet minstens even lang mee, dus verdient het dat u zich goed oriënteert.
- Als u bij aankoop van een auto niet zou vertrouwen op een verkoper die zegt "ach, als er wat is regelen we dat wel, dat hoeft niet op schrift", waarom bij een dier dan wel?
- Maak een spaarpotje of sluit een ziektekostenverzekering af. Op gezondheid bestaat geen garantie.
- Mankeert er toch wat aan het dier? Meld dit direct aan de verkoper, en vraag om een spoedige reactie. Uiteraard zoekt u voor het dier ook direct de diergeneeskundige hulp die nodig is.
- Stelt de dierenarts een diagnose van de aandoening? Vraag dan of de dierenarts in de patiëntenkaart opschrijft tot welke datum deze aandoening teruggaat. Dat heet de 'antedateringstermijn'.
- Wees reëel in uw wensen. Als u voor 50 euro een televisie koopt, verwacht u niet dat de verkoper deze voor 1000 euro zal repareren als er iets kapot blijkt te zijn. Zo werkt het bij dieren dus ook niet.
- Komt u er niet uit? Zet uw wensen dan zakelijk op schrift en zorg dat u kunt aantonen dat de verkoper deze heeft gelezen.
- Bewaar bonnen en dierenartsrekeningen. Mocht er een probleem zijn, dan hebt u in ieder geval bewijs.

Juridisch advies

Het LICG heeft geen juristen in dienst en kan u daarom geen juridisch advies geven in specifieke zaken. Heeft u een probleem na de aankoop van een dier, komt u er niet uit met de verkoper en wil u uw recht halen? Dan adviseren we u om een juridisch adviseur in te schakelen.

Het Landelijk InformatieCentrum Gezelschapsdieren biedt onafhankelijke en betrouwbare informatie over het houden van huisdieren.

Versie: februari 2025

© LICG

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl